

**SINT-DENIJSPLEIN, EEN TRILOGIE
MARSVELD EN PAARDENRENBAAN
DEEL II: 1841 - 1880**

**VOOR U VERZAMELD UIT 31 600 EDITIES VAN DE
GAZETTE VAN GENT**

Decennia lang werd in de negentiende eeuw en het begin van de twintigste op het Sint-Denijsplein gemarcheerd en door de “beau monde” op paarden gewed, wat vaak een massale volksverhuizing uit en terug naar Gent tot gevolg had. U zal er dus begrip voor opbrengen dat we hier niet alle persverslagen kunnen weergeven, wat uiteindelijk zou leiden tot een onbehaaglijk “déjà vu”, niet waar... Vandaar de beperking tot datgene wat het meest interessant of spectaculair was.

En ter verduidelijking, de term “trilogie” in de hoofding slaat dus op de drie facetten van het pleingebruik: marsplein, paardenrenbaan en vliegveld. Hier dus de tweede aflevering van vijf...

23 februari 1841

De maatschappij van de paardenlopen heeft een rijkssubsidie van 5000 frank bekomen om de opvoeding van de paarden in Oost-Vlaanderen te bevorderen. De vraag van de maatschappij der paardenloopstrijden om de verlenging te bekomen van de pacht op het Willemsveld tot 31 december 1842, werd door de stedelijke raad ingewilligd.

29 juni 1841

Een droevig en regenachtig weder lokte op de eerste dag van de paardenloopstrijden heel wat minder volk naar het *Willemsveld* te Sint-Denijs dan in de drie vorige jaren. Het was enkel een schone en goede dag voor de geleiders van vigilanten en de herbergiers buiten de Kortrijksepoort.

Aangezien de hemel na de middag wat opklaarde hebben de kampen toch nog doorgang kunnen vinden. De agenten van politie en de pompiers zijn ter gelegenheid van de paardenloopstrijden met de ordedienst gelast geweest van de Ketelpoort tot voorbij Maaltebrugge.

Hen mag lof worden toegezwaaid voor de ijver welke zij aan de dag hebben

gelegd en hun zorgvuldige bewaking van de vigilanten en andere rijtuigen. Zij hebben alle ongevallen en overtredingen van de reglementen kunnen beletten. Behalve de vier agenten en de veldwachter van de vijfde wijk had ieder van de andere wijken een agent voor de dienst geleverd en het korps van de sapeurs-pompiers een korporaal en tien manschappen.

Enkel het kind van een Engelse *gentleman* is van een landdraver gevallen.

6 juli 1842

Een nieuwigheid op het *Willemsveld* was een zevende loopstrijd tussen paarden, gespannen aan een rijtuig met twee wielen.

De te winnen prijs voor één toer rond de renbaan is 500 frank. Het paard van de heer Leo Wauters, brouwer te Tielt, heeft zijn mededingers voorgestoken en het doel in 3' 50" bereikt.

Het was 8 uur 's avonds eer de loopstrijden beëindigd waren. Alles is in goede orde en begunstigd met een allerbest weder verlopen.

Op de tweede dag begaf de heer Van Alstein-van Aelbroeck, inspecteur van de directe belastingen en accijnzen te Brussel, zich met zijn vrouw en twee dochters in een *calèche* naar het *Willemsveld* te Sint-Denijs-Westrem, toen zijn paarden door het klakken van de postiljon aan het stormen gingen en het rijtuig in een gracht werd gedompeld. De dames hebben zeer zware kneuzingen bekomen, de heer en zijn koetsier kwamen er tamelijk goed van af.

14 september 1842

Angelus Van Assche, een jongeling van 17 jaren oud, in dienst bij Judocus de Vrieze en woonachtig op Sint-Pieters-Aaigem, heeft onlangs voor 400 frank een weddenschap aangegaan om de omtrek van het *Willemsveld* te Sint-Denijs in vijf minuten af te lopen. Zondag voerde hij zijn onderneming uit.

Hij liep buiten de bomen, hetwelk rechtstreeks 700 meter uitmaakt. Bijgevolg was zijn weg langer dan degene welke de paarden af te leggen hadden.

25 juli 1844

Dit jaar zullen gedurende de stedelijke feesten onze paardenwedlopen op 30 juni en 2 juli om 2 uur op het *Willemsveld* heel bijzonder zijn. Een dertigtal paarden is reeds aangekomen en zij worden elke morgen op het veld in loop gesteld. Deze voorbereidingen lokken dagelijks een grote menigte liefhebbers naar het strijdperk.

Er worden alhier 14 paarden uit Parijs verwacht, waaronder verscheidene die een zekere vermaardheid hebben verworven. Alles doet vermoeden dat de

prijzen hevig zullen betwist worden en de paardenwedlopen op een grote menigte vreemdelingen mogen rekenen.

De aardeweg welke van de steenweg naar het loopveld leidt, is voor rekening van de maatschappij gevloerd geworden. Deze aanzienlijke verbetering maakt het strijdperk van de wedlopen in alle jaargetijden toegankelijk voor rijtuigen.

6 april 1845

In de zitting van de stedelijke raad werd een verzoekschrift van de maatschappij der paardenloopstrijden besproken, waarin het bouwen van bestendige tribunes wordt gevraagd. De oprichting ervan zou zowel voordelig zijn in het belang van de maatschappij als van de stad.

De tegenwoordige tribunes kosten alle jaren 900 frank voor het plaatsen en weer scheiden en in drie jaren tijd heeft men 621 frank betaald aan onderhoud en herstelling.

Ingevolge het bestek van het nieuw plan zouden de algemene kosten voor het bouwen 13 787,68 frank bedragen. De maatschappij vraagt de stad zich met deze uitgave te gelasten, tegen een intrest van 3% en een jaarlijkse afkorting van 500 frank.

De heren graaf d'Hane en Claus van Aken verzetten zich tegen het bouwen van deze tribunes ten laste van de stad, vermits zij geen zekerheid hebben over de duurzaamheid van de maatschappij. Alom in België nemen de paardenloopstrijden immers af.

De vraag werd uiteindelijk naar de verenigde commissies van financiën en openbare werken verzonden.

10 april 1845

De stedelijke raad is van gevoelen dat de beslissing over de vaste tribunes op het Sint-Denijsplein dient uitgesteld te worden, doordat de plans en bestekken wijzigingen moeten ondergaan. Bovendien is het onmogelijk om nog voor de aanstaande loopstrijden de bouw van vaste tribunes te voltooien.

De stad zal dit jaar nog een beweegbare doen plaatsen, mits het betalen van een som van 900 frank door de maatschappij van de paardenwedlopen.

3 juli 1845

Spijts het ongunstig weder waren de loopstrijden te Sint-Denijs luisterrijk en had de menigte zich naar het veld begeven. Alle tribunes waren met toeschouwers bezet. Ruim honderd pracht- en huurrijtuigen bevonden zich ter plaatse. De grond van het loopveld is zodanig, dat de regen er geen nadelige invloed

op heeft en al zijn veerkrachtigheid behoudt, wat deze renbaan boven alle andere van het land verheft.

Voor 50 *Louisen* werd een weddenschap aangegaan tussen de Vervierse maatschappij en de prins Marc de Beauvan. *Fille de Sir Hercule* en *Miscellany* waren voor deze bijzondere strijd aangewezen. *Miscellany* won de koers doordat *Fille de Sir Hercule* bij de tweede toer uit de renbaan is gelopen.

4 maart 1846

In de stedelijke raad werden de ontvangsten en uitgaven van de genootschap der paardenwedlopen voor het jaar 1845 meegedeeld. Een som van 16 741,94 frank werd ontvangen en 16 682 werd uitgegeven. Er is dus een overschot van 59,94 frank.

Uit het verslag van de heer De Pauw volgt, dat de tribunes waarvan men nu gebruik maakt, niet meer zonder gevaar kunnen herplaatst worden en hun herstelling zoveel zou kosten als het opbouwen van bestendige tribunes.

Het bestek dat verleden jaar door de maatschappij werd aangeboden beliep tot 13 787,68 frank. Het ontwerp van de bouwmeester Van Hoecke zou maar 10 392,25 frank kosten en verdient volgens het inzicht van de verenigde commissies de voorkeur, zowel onder betrekking van nut als van spaarzaamheid.

De tribunes volgens het plan van de heer Van Hoecke zullen ten laste van de stad worden gemaakt, die er eigenaar zou van blijven. De maatschappij zal jaarlijks een som van 800 frank betalen en daarenboven de kosten van onderhoud en bewaking ten laste hebben.

28 juni 1846

De prijs van Z. K. H. de graaf van Vlaanderen aan de paardenwedlopen van Gent vergund, bestaat uit een zilveren vaas met een waarde van 1000 frank. Het vervaardigen werd toevertrouwd aan de heer J. Van Branteghem, wiens tekening de voorkeur heeft bekomen.

De vaas is nu voltrokken en staat tot maandag ter bezichtiging voor het venster van de kunstenaar. Nooit heeft men iets sierlijkers en edelers gezien.

20 februari 1847

De maatschappij van de paardenloopstrijden vraagt aan de stedelijke raad een uitgave ten laste te willen nemen van 680,83 frank voor de bouw van de nieuwe tribune voor de jury, alsmede voor de herstellingen aan de tribune van de wedders. De rekeningen en de vraag werden verzonden naar de commissie van financiën.

25 juni 1848

De paardenlopen te Sint-Denijs zullen weer het voornaamste punt zijn op het Gents kermisprogramma. De staatkundige woelingen die in Frankrijk zijn opgerezen hebben daar alle wedlopen doen verschuiven naar gunstiger tijden. Hieruit volgt dat de leden van de Parijse jockeyclub de Belgische paardenlopen zullen komen bijwonen. Het schijnt dat de loop met sprongen over de barrelen ter hoogte van één meter veel liefhebbers vindt.

21 februari 1849

De Kamer van Volksvertegenwoordigers heeft een nieuwe stemming uitgebracht op het gebied van spaarzaamheid, die al zo dwaas en onbezonnen is als noodlottig voor degenen in wiens naam zij spreken.

De 20 000 frank welke voor de paardenwedlopen verleend werden en aan het land ruim vier maal vergoed, zijn verworpen. Het eerste gevolg van deze kale krenterigheid zal zich op onze aanstaande feesten reeds doen voelen, want men weet dat de paardenwedlopen te Gent telkens het aanmerkelijkste deel vreemdelingen naar de stad lokten.

Het groot argument voor de tegenkanting was, dat deze wedlopen helemaal niets bijdroegen tot het volksvermaak en de landbouw er ook niets aan heeft. Het tegendeel is waar. Er zijn geen openbare vermaken die meer volk uitlokken en de aanmoediging van de paardenkweek, die alleen aan de landbouwers gegeven is, valt geheel binnen de inzichten van de maatschappij.

Het voorwendsel om dan de 20 000 frank van het budget weg te moffelen is een schrokkerigheid die een wetgevende vergadering volkomen onwaardig is.

1 juni 1850

De paardenwedlopen te Sint-Denijs zullen dit jaar van het hoogste belang zijn, in weerwil van de misplaatste spaarzaamheid van het gouvernement.

Engelse harddravers die nog nergens op het vasteland meegelopen hebben oefenen zich dagelijks op het *Willemsveld*, dat door zijn ligging en veerkrachtige aard van de bodem de beste renbaan is die in België bestaat.

Niettegenstaande de uitsparing door onze Wetgevende Kamers is de *Maatschappij ter Aanmoediging der Paardenloopstrijden en de Paardenkweek in Vlaanderen* er in gelukt de koersen even belangrijk te maken als in vroegere jaren.

31 mei 1851

Ten gevolge van de zware overstromingen van de Leie te Drongen en Afsnee

is grote waterschade aangericht op het *Willemsveld* te Sint-Denijs-Westrem.

25 juni 1851

Zondag en dinsdag worden de jaarlijkse paardenlopen gegeven op het herstelde renpark te Sint-Denijs. Voor de eerste keer zullen de harddravers van de voornaamste Hollandse *sportsmen* naar de uitgeloopte prijzen komen meedingen.

De paarden van koning Willem III, van prins Hendrik der Nederlanden en van de grootste liefhebbers uit Frankrijk en Engeland zijn reeds ingeschreven.

Thans oefenen 32 dravers op het plein. De vreemde sportmannen zijn verwonderd over ons uitmuntend rijveld en beschouwen het als het beste van Europa.

13 augustus 1851

Een ontelbare menigte nieuwsgierigen had zich maandag naar het Sint-Denijsplein begeven om er de oefeningen in het vuur bij te wonen. Die zijn om 9 uur en half begonnen en om 3 uur geëindigd.

De verschillende manoeuvres werden met zoveel samenhang en juistheid uitgevoerd, dat zij de bewondering van de duizenden toeschouwers opwekten.

Vooral de *charges* van de kurassiers boden iets groots en indrukwekkends en strekten tot eer van de regimenten die er deel aan namen. Voetgangers en ruiters waren elk voorzien van 30 *cartouches* en elk kanon had een voorraad van 20 schoten.

Het is jammer dat met bij deze gelegenheid een paar ongevallen te betreuren had. Twee kurassiers waren bij de laatste *charge* van de ruitery van hun paarden geworpen. De menigte liep naar de plaats waar de soldaten lagen en toen zij in een aanpalende barak werden gedragen begaf het volk zich ook daarheen.

Daar de toegesnelde geneesheer onmogelijk de gekwetsten de vereiste verpleging bezorgen werd aan enige kurassiers bevel gegeven het volk achteruit te dringen. Enige personen verzetten zich daar echter tegen en hieruit volgde een hevige woordenwisseling tussen een burger en een opperwachtmeester van de kurassiers. Een burger trok zelfs een plank uit een barak en verdreef de ruiters.

Intussen was de gekwetste op een ambulancewagen gelegd en de kurassiers reden heen. Daarmee eindigde de woeling.

Het is echt bezienswaardig op welke rasse wijze die scherpschutters de ontvouwingen, marsen en vormingen van de vierkanten verbergen, de vorderingen dekken of ondersteunen, zich verdedigen, aanvallen of voor de vijand wijken. Enige kurassiers zijn van hun paard gevallen, doch ze bekwamen geen

zware wonden.

Generaal Anoul, minister van oorlog, woonde de verrichtingen bij en heeft zijn hoge voldoening betuigd aan de officieren.

Zondag aanstaande zal om 2 uur in de namiddag op het plein een fraaie *carrousel* te paard worden gegeven. Al de liefhebbers mogen er gratis aan deelnemen. Er zijn bij dit steekspel te paard vijf prijzen te winnen, bestaande uit een zadel, een toom, een zweep, een net en sporen, respectievelijk ter waarde van 70, 35, 25, 15 en 10 frank. Inschrijvingen geschieden bij de heer Turens in *De Koning van Napels* op het Sint-Denijsplein.

29 februari 1852

Vrijdag hebben de troepen van onze bezetting onder aanvoering van de generaal Coussement met een merkwaardige stiptheid de overtocht bewerkt van de *vliegende brug*, nabij Afsnee over de Leie geworpen.

Voetvolk, ruitery en artillerie zijn de brug overgetogen maar kwamen onmiddellijk terug omdat de onbruikbaarheid van de wegen de verdere tocht verhinderde.

De infanterie is er in gebroken pas langs de flank over getrokken, met ruimten van twee passen tussen elk gelid.

De ruitery vertrok één voor één en te voet, maar bij de terugtocht waren ze te paard, andermaal één voor één.

Bij de artillerie stapten de stukrijders te voet tussen de twee paarden, met uitzondering van de geleider van het stuk geschut, die te paard zat.

Na deze krijgsoefeningen werd het gehele legerkorps op het Sint-Denijsplein geschaard. Daar het echter begon te regenen kon de generaal de troepen niet meer in ogenschouw nemen. Om 4 uur en half waren zij in hun kwartieren terug.

30 juni 1852

Bij gebrek aan vermaak binnen de stad heeft een goed deel van de bevolking zich naar het Sint-Denijsplein begeven om er de koersen bij te wonen, het enige noemenswaardige dat de Gentenaars gedurende de kermis aangeboden werd.

De loopstrijden die als naar gewoonte een grote menigte liefhebbers hebben aangetrokken zijn tamelijk belangrijk geweest. De *poule* en de *derby continental* waren zelfs zeer merkwaardig. Het twijfelachtig weder heeft zich goed gehouden.

In de voorbehouden tribunes bemerkte men buiten leden van de maatschappij een zeker getal vreemde *sportsmen*, aangetrokken door de vermaardheid van

de Gentse loopstrijden, gewoonlijk de bijzonderste van België.

De overheid was vertegenwoordigd door de heren gouverneur, burgemeester, verscheidene schepenen en gemeenteraadsleden en enige opperofficieren van het leger. De tribunes waren bezet met talrijke dames in schitterende toiletten.

De rijtuiggen waren veelvuldig, doch men bemerkte er geen bijzondere.

Enige ruiters oefenden in draf op het plein. Om half drie namen de rechters plaats en weldra gaf het klokje het sein tot het begin van de loopstrijden. De tussenpozen werden gevuld met muziekstukken van het zesde linieregiment.

3 december 1852

In de zitting van de Kamer trok volksvertegenwoordiger Vander Donckt van leer tegen de paardenstoeterijen en wedrennen. Voor deze laatste stemt hij geen duits!

30 juni 1853

De dinsdag van de grote kermis hebben de herbergen buiten de Kortrijksepoort door het heerlijk zomerweder gewis hun verlies van de zondag kunnen inhalen. Reeds van 's middags was het van aan de Korenmarkt een echte processie van nieuwsgierigen die zich naar het Sint-Denijsplein begaven.

De paardenloopstrijden hebben dan ook een goede dag gehad. Een talrijke volksmenigte en schier al de herenrijtuigen van onze stad hebben er zich bevonden.

12 mei 1855

Het tijdstip van de paardenkoersen wordt van 2 naar 3 uur verlaat. De heer Lammens ziet daar de noodzakelijkheid niet van in en denkt dat er de volgende jaren klachten zullen ingediend worden door andere maatschappijen die op de dag van de koersen avondfeesten geven.

11 juni 1855

Er is op 7 juli om 7 3/4 uur 's avonds een steen van 1,5 kilogram zwaar uit de lucht gevallen nabij de woonst van de bewaker van het Sint-Denijsplein en heeft er in de grond een put van 2 voet diepte gemaakt. Hij kwam met een zulkdanig gedruis naar beneden, dat meer dan honderd personen er kwamen op toegelopen.

Uitwendig ziet hij er zwart als ebbenhout uit, maar inwendig is hij zilverachtig en wit. Hij is driehoekig van vorm. Men kent tot heden de bepaalde grondstof niet waaruit hij is opgebouwd. De steen zal op het plein alle dagen te zien blij-

ven tot 15 juli. Liefhebbers hebben er reeds veel geld voor geboden.

25 juni 1855

Zondagnamiddag schitterden de vreemdelingen in onze stad... door hun afwezigheid en ze hebben geen ongelijk. Als naar gewoonte begaf een grote volksmenigte zich naar Sint-Denijs om er de koersen bij te wonen. Er namen weinig paarden deel en dat heeft veel aan de belangrijkheid van de wedlopen ontnomen.

Op het programma van de eerste dag bemerkte men dat voor de *derby continental* 14 paarden waren ingeschreven, waarbij de prijs van 3000 frank met de verbintenissen en forfaits tot 6750 frank kon oplopen. Er heeft echter slechts één gelopen, namelijk *Monarque*, een veulenpaard van drie jaren.

Om het intrekken van al de deelnemers te begrijpen moet men weten dat het paard aan zijn eigenaar, de heer Aumont, reeds 70 000 frank aan prijzen en 200 000 frank aan weddenschappen heeft doen winnen.

19 juli 1855

In de laatste zitting van de *Koninklijke Academie*, klas der wetenschappen, heeft de heer Dupré een verhandeling gelezen over de luchtsteen die op 7 juni laatst op het plein van Sint-Denijs is gevallen en daar door een vrouw werd opgenomen.

Wanneer hij uit de diepte werd gehaald was hij nog warm en wasemde hij een solferachtige geur uit. Volkomen zonder geur wanneer hij droog is, ruikt hij naar kalk als hij nat wordt gemaakt. Hij is zeer poreus en slurpt in weinig tijd een grote hoeveelheid water op.

De heer Dupré heeft vastgesteld dat hij een lichte aantrekking op de barnsteen uitoefent. Daar het bij weten van de schrijver de eerste keer is dat een luchtsteen in België is gevallen, heeft hij gedacht dat de academie bereidwillig in haar bulletin de nauwkeurige bijzonderheden zou opnemen die hij zelf op dit wonderbaarlijk verschijnsel heeft waargenomen.

De eigenaars van de luchtsteen op het plein van Sint-Denijs verkeren in de mening dat hij een zeer grote waarde bezit. Zij hebben reeds 150 frank geweigerd die hen werd aangeboden door een scheikundige die hem wil ontleden. In afwachting dat zich een edelmoediger liefhebber aanbiedt, laten zij de steen zien aan 25 centiemen per persoon.

5 juli 1858

Zondag geraakte op het Sint-Denijsplein tijdens de koersen een landbouwer

onder een soldatenpaard en bekwam zware wonden. De ongelukkige is gisteren in de Bijloke overleden.

20 juni 1859

Het programma van de paardenloopstrijden is met een nieuwe prijsloop verrijkt: de *Prijs der Gemeentelijke Overheid*. Die is aan onze achtbare heer burgemeester verschuldigd en zal worden toegekend aan de liefhebbers *gentlemen* riders voor paarden van alle rassen, die nog in geen openbare loopstrijd hebben meegedongen.

Wij juichen uit ganser harte de edelmoedige gedachte toe die onze eerste magistraat heeft aangezet om de pogingen van het bestuur te ondersteunen. De Gentse maatschappij is de enige die na het algemeen verval van de loopstrijden in België, zich op een eervolle wijze staande weet te houden en waarvan de wedlopen alle jaren het aantrekkelijkste deel zijn van onze gemeentefeesten.

9 juli 1860

De aanwezigheid van de koninklijke familie gaf aan de eerste dag van de paardenlopen een bijzondere aantrekkelijkheid. Op het onmetelijk plein was een overgrote toeloop van volk. De *sportsmen* waren niet minder talrijk. Van voor het bepaalde uur waren de tribunes bezet welke aan de dames voorbehouden zijn.

De koninklijke familie is om 2 en een half uur aangekomen. De voorzitter van de maatschappij der paardenlopen heeft de koning enige woorden van welkom toegestuurd en mevrouw de Kerchove bood de hertogin van Brabant een prachtige bloementuil aan. Daarna begonnen onmiddellijk de koersen.

Bij de loop van de poule, prijs van de maatschappij ten bedrage van 1000 frank, werd Deviator van de heer Williams de overwinnaar. De prijs derby continental van 3000 frank ging naar *Capucine* van de heer Benoît. De prijs van de stad welke 1000 frank beliep werd gewonnen door *Horoscope* van de baron Daru.

15 juli 1861

Tijdens de paardenlopen te Sint-Denijs werden op de uitslag van de wedstrijd *derby continental* hoge weddenschappen gedaan, die de telegraaf onmiddellijk uit Frankrijk en Engeland heeft doen komen.

De uitslag van de worsteling was een verrassing. De jury besliste dat bij het voorbijsnellen van de prijslijn *Paliseau* met een halve neuslengte voorop was.

De terugkomst van de koersen is gelijk men weet een nog woeliger toneel dan de heenreis. Rijk en arm, jong en oud, de kostbaarste draver en de afgesloofde knol, de prachtigste, nieuwmodische rijtuig en de verouderde karren en wagens, alles vliegt, rolt en rammelt daar dooreen en lijkt op een ontzaglijke wolk die zich op de stad komt neerstorten.

11 juli 1862

Onverminderd de paardenlopen op het platte veld zal men dinsdag de belangrijke *steeple chase* inhuldigen. Sedert acht dagen zijn op het plein de werken voor de doelmatige aanduiding van de te volgen richting in uitvoering gelegd. De paarden moeten namelijk over een lengte van 4000 meter niet minder dan 14 ernstige hinderpalen te boven komen, onder andere een rivier van 4,5 meter breed, een zogenaamde *Ierse muur*, 1 meter hoog en 2 meter breed met voor- en achteraan een gracht, twee in steen gemetselde muren en dubbele vaste baren.

Deze lopen zijn gans nieuw voor onze stad. Zij zullen niet missen de menigte in een ontzaglijker getal dan voorheen naar Sint-Denijs te lokken en het staat buiten kijf dat ze één van de belangrijkste delen van het feestprogramma zullen zijn. Men zegt dat de graaf van Vlaanderen de paardenkoersen van zondag 13 juli zal bijwonen.

14 juli 1863

Wij vestigen de aandacht van de bevoegde overheid op het gevaar dat de weg bij Maaltebrugge oplevert tijdens de paardenlopen op het *Willemsveld*. Men moet maatregelen nemen om de ongelukken met de vele rijtuigen te voorkomen die daar zoveel meer te duchten zijn, daar men langs weerskanten brede grachten heeft.

Bij de tweede paardenlopen kon men andermaal van de Veldstraat tot op het *Willemsveld* te Sint-Denijs schier niet circuleren, zo groot was het getal wandelaars, ruiters en rijtuigen.

Bij de *steeple chase* moesten over een afstand van ongeveer 5000 meter 18 hindernissen oversprongen worden. Vier paarden worstelden om de zege: *Waterwitch* van de baron de Molembaix, *Redwing* van de heer Cardon, *Round Hill* van burggraaf Desmanet de Biesme en *Goelzin* van markies de Langle.

Alle vier geraakten goed door de eerste toer. Na het overspringen van de rivier begon de uitslag zich af te tekenen. *Round Hill*, die gemakkelijk de hinderpalen oversprong, was nogal wat vooruit en won de prijs van 3000 frank, gevolgd door *Goelzin*, gevallen bij de tweede sprong over de rivier.

Voor deze hinderpaal was ook *Waterwitch* geweken en *Redwing* was neerge-

ploft met zijn jockey, die men buiten kennis moest wegdragen, maar wiens toestand gelukkig niet erg is.

Hoeveel genoeg velen in zulke halsbrekende lopen ook mogen vinden, toch ligt er iets pijnlijks in, dat er telkens mensenlevens met een draad aan dit spel hangen. Men kan zeer wel de paardenteelt bevorderen zonder dat men daarom kunsten moet uitvinden die schier altijd met het één of ander ongeluk aflopen.

10 april 1865

Tijdens de zitting van de stedelijke raad kwam het tot een vinnige discussie wat betreft de toelage van 5000 frank aan de maatschappij van de paardenloopstrijden.

De heer Guequier - Ik vind na het volksbal de paardenkoersen het meest onzedelijke vermaak. Maar men zal mij tegenwerpen dat ik door de afschaffing van de koersen tevens de kermis afschaf. Dat zou trouwens nog niet zo een groot ongeluk zijn. Ik zal tegen de toelage voor de koersen stemmen.

De heer Fredericq - Ik ben ook tegen de koersen. Buiten de gevaren die zij aanbieden zijn ze hier niet beter geschikt om het volk te verzedelijken dan de stierengevechten in Spanje.

De heer burgemeester - Het zou om verschillende redenen spijtig zijn de koersen te Gent af te schaffen, daar zij de pracht bij paarden en rijtuigen onderhouden en onder dit opzicht laat Gent nog veel te wensen over. De afschaffing van dit deel van het kermisprogramma zou voor zekere belastingsschuldigen zeer nadelig zijn.

De heer De Coster - Ik ben niet gans vijandig aan de koersen, voor zoveel men de sprongen over muren, barrelen, hagen en grachten verbiedt. Daar moet men dringend voorbehoud tegen maken.

De heer Laurent - De paardenlopen zijn door de rijken ingevoerd en zijn het vermaak van die rijken. Het is dus billijk dat zij de uitgaven dragen. Om het volk te verzedelijken moet men het enkel het goede en het schone onder het oog brengen. Nu, aan de koersen is niets schoons of goeds. Bijgevolg moeten wij die niet aanmoedigen. Met 5000 frank zijn nuttiger dingen aan te bevelen. De toelage werd in stemming gelegd en aanvaard met 14 tegen 6 en de onthouding van de heer De Coster. De heren Voituren, Fredericq, Laurent, Wagener, Dubois en Guequier stemden voor de afschaffing.

9 juli 1865

De stedelijke raad onderzocht het ontwerp van de heer Burggraeve, die een algemeen kerkhof op het Sint-Denijsplein wil laten aanleggen. Vroeg of laat

zal men de kerkhoven welke door huizen omringd zijn moeten verplaatsen. Men vreest de afstand naar het Sint-Denijsplein, maar de doden gaan er niet te voet naartoe, men draagt ze. Overigens is het plein eigendom van de stad en zou het voor de dodenwereld zeer geschikt zijn.

11 juli 1866

Om 2 uur hebben HH. MM. de koning en de koningin zich naar het Sint-Denijsplein begeven, alwaar de paardenloopstrijden moesten plaatsgrijpen. De toeloop van rijtuigen buiten de Kortrijksepoort was buitenmatig groot. Sedert vele jaren is het *Willemsveld* zo zeer niet bezocht geworden.

In de *steeple chase handicap* hebben uiteindelijk vijf paarden gelopen. Twee zijn onderweg achter gebleven, de andere zijn in deze volgorde aangekomen: *Deux-Sous* van de heer de Waelmont, Betty van baron Finet en Arteban van de heer Coppée.

Onmiddellijk na de koersen is het ontzaglijk défilé stadinwaarts begonnen, geopend door de rijtuigen van de koning en zijn gevolg.

Het was tussen 9 en 10 uur toen HH. MM. de stad verlieten. Hun vertrek werd begroet door kanonschoten vanop de citadel.

10 augustus 1871

De commissie van openbare werken heeft in de zitting van de stedelijke raad verslag uitgebracht over de meest geschikte plaats voor de internationale schietprijkskamp van de burgerwacht volgend jaar. De schieting zou doorgaan op het Sint-Denijsplein. De plaats is goed en kan volgens de burgerwacht zonder grote kosten worden aangepast.

De heer Vuylsteke vroeg hoeveel de tijdelijke schieting die men op het *Willemsveld* denkt in te richten gaat kosten. De heer burgemeester antwoordde dat aan het departement van oorlog subsidies zullen aangevraagd worden, alsook de medehulp van de maatschappijen voor een bestendig schietlokaal, dat waardig zal zijn aan een stad als Gent. De inrichting te Sint-Denijs werd in grondbeginsel aangenomen.

23 januari 1872

De heren burgemeester en schepenen hebben een onderzoek laten openen aangaande de ontworpen vergroting van de schijfschieting voor de burgerwacht, welke thans in de Bijlokemeersen bestaat.

Het ruime plein van Sint-Denijs is op een klein uurtje van de stad gelegen en wordt slechts twee dagen op een jaar voor de paardenloopstrijden gebruikt.

Daar is volgens hen al de grond voor het oprichten van de schoonste schijf-schieting die men zou kunnen ontwerpen en dan zou de koersplaats nog vrij blijven.

De liefhebbers die het voor de schieting te ver zouden vinden om er te voet heen te gaan, zouden een vervoerdienst kunnen inrichten en wie weet of een *Amerikaanschen spoorweg* of paardentram naar het Sint-Denijsplein alsdan geen winstgevende zaak kan worden.

Bovendien kan dat plein nog voor andere doeleinden worden aangewend om volk tot zich te trekken.

6 juni 1873

Sedert enige dagen rijden de jagers te paard iedere morgen naar het oefenveld van Sint-Denijs. Nauwelijks buiten de Kortrijksepoort gekomen volgen zij, in plaats van de kasseiweg, in lange rijen de aardeweg. Hierdoor veroorzaken zij zo geweldig veel stof, dat het met ganse wolken opstijgt en in de woningen dringt, tot groot ongemak van de inwoners van de Kortrijksesteenweg.

Zouden deze troepen niet evengoed op de kasseiweg kunnen rijden of is die misschien voor de ganzen gelegd?

Zodra men dit paardenvolk hoort aankomen zijn al de winkeliers gedwongen hun winkels te sluiten, willen zij hun waren niet erg beschadigd hebben. Het stof vliegt duimen dik op de tafels en stoelen welke voor de herbergen staan. Een eigenaar die voor zijn nieuwe woning buiten de poort een plankier uit baksteen had doen metsen mag dit werk opnieuw doen beginnen. Door het trappelen van de paarden is alles verbrijzeld geworden.

Wij roepen over die feiten de aandacht in van wie het behoort en durven hopen dat er spoedig een einde zal aan gesteld worden.

18 juni 1875

Zondagmorgen hebben op het Sint-Denijsplein grote oefeningen plaats voor de bijzondere korpsen van onze burgerwacht: de jagers-verkenners, de batterij en het half eskadron ruitery. Zij zullen onder andere bestaan uit werkingen door de scherpschuttersschool, een aanval, de verdediging van verschansingen en wegen, een overrompeling van de vijand, enz.

Om deze grote verrichtingen in het vuur uit te oefenen zullen de korpsen van mondvoorraad voorzien zijn en om 7 uur 's morgens vertrekken.

De oefeningen zijn onder krijgskundig opzicht heel belangrijk en zullen zondag ongetwijfeld veel volk naar het Sint-Denijsplein lokken.

1 oktober 1877

Onze stadsgenoot de heer F. Hillaert, bijgenaamd *Siesken den gistmarchand*, daagde onlangs de vermaarde Italiaanse zeerloper Bertaccini, die zondagnamiddag op het Sint-Denijsplein loopt, uit op een weddenschap om het eerst rond te zijn.

Men zou tien toeren afleggen rond het plein, de heer Hillaert te paard en de zeerloper te voet. Onze stadsgenoot wou 1000 frank verdedden, te overhandigen vooraleer de hardloopstrijd aanving.

Gisteren heeft zich 's namiddags veel volk naar het Sint-Denijsplein begeven om de Italiaanse zeerloper Bertaccini aan het werk te zien. Hij zal een goede ontvangst gedaan hebben, die hij wel voor een groot deel aan het schoon weder mag danken.

Volgens sommigen heeft hij tien maal, volgens anderen maar negen maal op een uur tijd rond het plein gelopen. Wat er ook van zij, men moet bekennen dat het een kerel is die een kloeke adem en sterke benen heeft. Toch heeft hij de weddenschap niet durven aangaan welke hem door *Siesken den gistmarchand* was voorgesteld.

De Italiaan wilde voor 50 toeren tegen een paard lopen maar niet voor 10. Hij beweerde dat een paard het meest op hem wint wanneer het maar 10 toeren betrof. Hij zou het echter langer uithouden dan een paard en daarom stelde hij 50 toeren voor.

Het bespreken van verschillende weddenschappen met de zeerloper heeft tot nogal bitsige woorden aanleiding gegeven en er konden hevige geschillen ontstaan zijn indien de heer commissaris Ghuys niet intijds de orde had hersteld. Zonder zijn krachtdadige tussenkomst had de Italiaan wellicht niet kunnen lopen.

Een jongeheer en enige kleine zeerlopertjes wilden Bertaccini nadoen, doch na de eerste toer moesten zij het al opgeven.

26 mei 1879

Zondag hebben van 7 1/2 uur 's morgens op het Sint-Denijsplein grote krijgs-oefeningen plaats gehad door de jagers-verkenneren, de artillerie en de cavalerie van onze burgerwacht. Ze hebben tot 10 uur geduurd. Vele officieren van de legioenen hebben zich na de oefeningen naar het plein begeven.

Voor niet-ingewijden in de krijgskunst was daar niets anders te zien en te horen dan schieten. Men heeft gezegd dat onze drie bijzondere korpsen dapper gestreden hebben en wij geloven het gaarne. Zij hebben ook dapper gegeten en gedronken en de rusttijd die hun na de krijgsoefeningen werd gegund was daarvoor heel welkom.

Rond één uur waren de burgerwachten in onze stad terug. Het weder was uiterst aangenaam en niemand zal zich de schone wandeling beklagd hebben.

ERIK DE KEUKELEIRE

Fragmenten uit "Sint-Pieters-Aalst, Sint-Pieters-Aaigem en Sint-Denijsplein - deel 1 (1819-1901)", 298 pagina's, oktober 2004, uitgave in eigen beheer.
